

Børge Sved

Reportasjeleder Økonomi
okonomi@adresseavisen.no

Arbeidskriminaliteten er blitt både grovere og mer profesjonell, mener Arbeids- og sosialdepartementet.

- Dårlige boforhold er en av tingene som går igjen, sier skatteetaten.

Arbeidere måtte bruke kjellergulvet som toalett

» Trondheim Arbeidskriminalitet

- Dette er et bilde tatt nylig av en kjeller hvor gulvet ble brukt som toalett ettersom toalettet i huset ikke fungerte.

Det var åtte personer som bodde der, og de skylte gulvet med vann mellom besøkene. Det er skremmende at vi har arbeidere

som bor sånn i Trondheim, sier Stian B. Tingstad (bildet).

Han er underdirektør ved Skattekrim i Skatt Midt-Norge, og koordinator for den tverrfaglige arbeidskriminalitetsenheten i Trondheim.

I går arrangerte Næringsforeningen i trondheimsregionen et frokostmøte med tittelen «Hvordan bekjempe arbeidskriminalitet?» i samarbeid med EBA/Håndverkerforeningen og Sparebank1 SMN.

Målet vårt er ikke å få de som bryter loven til å bli dømt, men å plage dem så mye at de forsvinner, sa Stig Magnar Lovås, (bildet), regiondirektør for Arbeidstilsynet

Midt-Norge til latter fra salen og la til:

- Problemet er at så lenge det finnes kunder blir de værende. Det har skjedd en holdningsendring. Da jeg vokste opp var det ikke uvanlig med hjemmebrent i lystige lag, selv om det var ulovlig. I dag skryter en av billige polakker i lunsjpausen.

Jobbet for under 40 kroner timen

Tingstad i Skatteetaten mener det arbeidskriminalitet er et relativt stort problem i Midt-Norge.

- Dårlige boforhold er en av tingene som går igjen, spesielt når det er utenlandsk arbeidskraft som leies inn, fortsetter han.

Tingstad forteller også om tilfeller av sosial dumping hvor timesprisene har vært nede på en femtedel av tariff.

- Jeg husker et tilfelle hvor de ansatte fikk betalt et sted mellom 30 og 40 kroner per time. I den bransjen er tariffen over 180 kroner per time, sier Tingstad.

Taushetsplikten gjør at han ikke kan si hvem som betalte så lite. Eller hvem det var som lot arbeiderne sine bruke et kjellergulv som toalett.

- Slikt er ikke så veldig utbredt blant de store aktørene, men det hender seg at vi ser underentreprenører hvor det er mye rart, og også på mindre arbeidsplasser hvor en jobber for

privatpersoner er det mer utbredt, og det er mange som ikke står i de registrene de skal for å kunne jobbe lovlig.

- Hvilke svar får dere når dere kommer på tilsyn og slikt ikke er på stell?

- Da er det påfallende hvor mange som tilfeldigvis har sin første arbeidsdag og derfor ikke har fått papirene på plass enda. Det er en vanlig unnskyldning, og det er vanskelig å motbevise. Fordelen er at vi er ute såpass ofte nå at vi ser de samme personene ha første dag på jobb i Norge flere ganger, så da blir det litt enklere å ta bedriftene på det.

Arbeidskriminalitetsenheten er et tverretatlig samarbeid mellom Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politiet, tollvesenet, kemneren og NAV.

Profesjonalisert kriminalitet

Under frokostmøtet tirsdag ble det trukket frem at kriminaliteten er blitt stadig mer profesjonalisert.

- Det har alltid vært svart arbeid, momsundragelser og andre former for kriminalitet, men det har vokst. I tillegg til at arbeidskriminaliteten er blitt grovere med trusler og vold, er det blitt vanskeligere å avdekke. Det som tidligere var amatørmessig juks og fanteri er blitt profesjonalisert, og de som driver med det har gjerne smarte folk eller advokater bak seg, sa Thor Kleppen Sømte (H), statssekretær i Arbeids og sosialdepartementet under møtet.

Han fortalte om et skrekk eksempel i offentlig sektor. Et anbud var lyst ut, og mellom de som lyste ut anbudet og de som til slutt faktisk gjorde jobben var det 89 ledd.

- Da er det ikke noen tvil om at det er noe som skal skjules. Derfor setter vi inn en ny regel for å

unngå dette som sier at det skal være maksimalt to ledd, men eksemplet viser at bevisstheten til de som henter inn anbud ikke er bra nok.

Tingstad forklarer hvordan slike ledd kan brukes til å unngå ansvar og plikter.

- Vi ser mange arbeidstakere som blir fordekt som næringsdrivende. De registrerer seg som enkeltmannsforetak, og dermed slipper den egentlige arbeidsgiveren unna mye av arbeidsgiveransvaret. Avdekker vi slike saker må den reelle arbeidsgiveren gjøre opp og etterbetale både lønn og skatt, sier han.

Utenlandske arbeidstakere - norske bakmenn

Han bekrefter inntrykket det er lett å sitte igjen med når en leser om arbeidskriminalitet. Det er som oftest utenlandske arbeidere som er involvert.

- Det er mest fordi det er de som er lettest å utnytte. Nordmenn kan sin rett og står på den. Men det er oftest nordmenn som er bakmennene, og som tjener på lureriet. Men det er viktig å huske at det ikke er alle utlendinger i landet som jobber ulovlig. Mange av dem jobber godt og lovlig.

En nyvinning som skal hjelpe til å unngå dette er det nyopprettede Servicesenter for utenlandske arbeidstakere i Trondheim. Senteret er et samarbeid på tvers av flere etater for å gjøre prosessen med å få alle papirer på plass raskere. Dette er også til hjelp for dem som skal avdekke kriminalitet.

- Vi har god kontakt med SUA, og får mye informasjon derfra. Vi får for eksempel tilgang til arbeidskontrakter fra personer som allerede er blitt lurt til å jobbe ulovlig i Norge, og som nå vil inn i det lovlige arbeidslivet. De hadde vi ellers ikke fått tilgang til.

Men Tingstad medgir at de fremdeles har litt å gå på før de kommer problemet til livs.

- Av og til føler vi at vi er litt bakpå, og at vi mangler noen hjemler. Men dette jobbes det med nå, avslutter han.

Statssekretær Thor Kleppen Sømte (H) i Arbeids- og sosialdepartementet mener arbeidskriminaliteten er blitt grovere og mer profesjonalisert. Foto: ESPEN H. BJØRGAN

- I dag skryter en av billige polakker i lunsjpausen.

Stig Magnar Lovås, regiondirektør for Arbeidstilsynet Midt-Norge

ESPEN H. BJØRGAN 922 90 484
espen.bjorgan@adresseavisen.no

